

Samenwerking Plaats De Kleine Aarde, Avans Hogeschool, HAS green academy en Yuverta

Samen werken aan de voedselsysteemtransitie

Op 1 december 2022 tekenen we het kennismanifest van de Plaatsen Nederland op Plaats De Kleine Aarde (DKA). Het manifest is bedoeld als intentie voor verdere samenwerking tussen verschillende kennispartijen én de praktijk. Het doet een belangrijke uitspraak over de rol en aard van onderzoek en de waarde van verschillende vormen van kennis (creatie) in de transitie naar een duurzaam voedselsysteem.

Met de ondertekening spreken we niet alleen een intentie uit, maar benadrukken we juist het belang van het verder uitbouwen van bestaande gezamenlijke activiteiten (waaronder de Circulaire Sprong, Beet!, NWA Transition to a sustainable food system en de minor Take Back the Economy). Daarnaast gaan we actief op zoek naar nieuwe gezamenlijke activiteiten op en met Plaats DKA. Dit document geeft een schets van mogelijkheden voor samenwerking tussen Plaats DKA, Avans Hogeschool, HAS green academy en Yuverta.

Kennispact

In het Kennispact hoger onderwijs Brabant staat: 'Wil Brabant de komende jaren bij de Europese top van innovatieleiders kunnen blijven, dan moeten we meer investeren in onderzoeksfaciliteiten en – programma's, in het versterken van de samenwerking van partijen en het ontwikkelen van kennis rondom cruciale ecosystemen gericht op de maatschappelijk transities (voedsel, gezondheid, energie en klimaat) en in ondernemerschap met maatschappelijke impact.'

Samen met Plaats DKA gaan we werken aan de voedselsysteemtransitie vanuit de praktijk. We omarmen de complexiteit en zullen alles wat we onderzoeken en ontdekken in samenhang met het totaal beschouwen, vanuit de duurzaamheidspijlers natuur gedreven, sociaal verbonden en economisch gedragen. Op Plaats DKA werken studenten, docenten en onderzoekers samen met burgers, boeren en andere betrokkenen aan de praktijk van de toekomst. Docenten en docent-onderzoekers scheppen met en op Plaats DKA randvoorwaarden om vragen, vooronderstellingen, relaties en werkwijzen te kunnen heroverwegen en herdefiniëren zodat we in de praktijk samen het nieuwe systeem helpen maken en laten ontstaan. In samenhang daarmee herzien ook (kennis)instellingen hun visie, missie en strategie op hun rol in de transitie en in het bijzonder wat leren en onderzoeken daarin doet.

Samen veranderen we het systeem: maaltijd per maaltijd, hectare per hectare, bedrijf per bedrijf. Dat vraagt niet zozeer om instellingen die meedoen, maar om bevolgen mensen

met bezieling. Mensen die de randvoorwaarden van het huidige systeem overboord durven gooien. Geen: *'Dat kan niet, want....'*; maar juist: *'Het kan wel, als....'* als adagium.

Wat gaan we doen?

Plaats DKA heeft als ambitie een ontmoetingsplek en praktijkgerichte onderzoeksfaciliteit te zijn waar gewerkt kan worden aan de transitie naar een duurzaam voedselsysteem; een plek waar verschillende soorten kennis en kennismakers bij elkaar komen. In onze verkenning naar hoe Avans Hogeschool, HAS green academy en Yuverta samenwerking in onderwijs en onderzoek zouden kunnen versterken, zien we de potentie van Plaats DKA op twee dimensies:

1. Als fysieke plek voor dialoog en inspiratie: een veilige tussenruimte;
2. Als locatie voor gezamenlijke onderwijs- en praktijkonderzoeksactiviteiten op verschillende thema's rondom transitie naar een duurzaam voedselsysteem.

1. Plaats DKA als 'veilige tussenruimte' voor bewustwording en dialoog

Plaats DKA wil voor alle partijen in het voedselsysteem een inspirerende en veilige plek bieden om met elkaar in gesprek te komen over moeilijkheden en mogelijkheden van de transitie in het landbouw- en voedselsysteem. Het concept 'veilige tussenruimte' refereert aan een plaats waar we, los van de waan van de dag, in alle vrijheid en veiligheid met elkaar innovatieve ideeën, radicale vernieuwing, of juist blokkades en mogelijke oplossingen daarvoor kunnen bespreken.

Plaats DKA is daarmee ook een veilige tussenruimte voor onderzoekers, studenten en docenten om hun eigen rol in die transitie met elkaar te kunnen delen. Dus wat verandert er voor ons in leren en onderzoeken? En hoe doen we dat samen met boeren, burgers, bestuurders, kunstenaars en andere betrokkenen? Tot welke nieuwe vormen van collectieve kennis(creatie) kan dit ons brengen?

Op die manieren werken we aan bewustwording van:

- het feit dat je een rol kunt hebben in complexe maatschappelijke opgaven;
- wat die rol kan zijn;
- hoe je die invult;
- en hoe je tot gezamenlijke actie komt, bijvoorbeeld in onderwijs, onderzoek of ondernemerschap in de praktijk.

2. Samenwerken op verschillende manieren en thema's

Samen met de partners van de DKA werken we aan de ontwikkeling van onderzoek, onderwijs en netwerken. We werken op en met de Plaats DKA aan het volgende:

- **Interdisciplinaire onderwijsprogramma's.** We ontwikkelen in gezamenlijkheid programma's voor studenten, resulterend in integrale leer- en studiereizen die bijdragen aan maatschappelijke transitie. Studenten komen dus niet alleen halen, en

docenten niet alleen brengen, om maar een klassiek schoolvoorbeeld te noemen. Iedereen die participeert op, bij of in Plaats DKA voegt ook wat toe aan de intelligentie die op basis van opensource en co-creatie tot stand komt. Het gaat hier dus om interdisciplinair onderwijs (qua inhoud en kennisdomeinen) én om nieuwe vormen van samenwerking en participatie. We erkennen hierbij de waarde van verschillende vormen van kennis(ontwikkeling).

- **Programma's voor persoonlijke ontwikkeling.** Docenten en docent-onderzoekers ontwikkelen in interdisciplinaire groepen studieprogramma's gericht op de ontwikkeling van zichzelf en collega's (*peer-to-peer*). Naast de inhoudelijkheid van de transitie krijgt vooral de benodigde grondhouding aandacht. Hoe ontwikkel je randvoorwaarden voor studenten als 'het niet weten' centraal staat? Nieuwsgierigheid naar de toekomst en creativiteit worden aangesproken. Het kan hier ook gaan om cursorisch onderwijs voor doelgroepen uit het werkveld.
- **Interdisciplinair praktijkonderzoek.** We kunnen hier (kleinschalig) gezamenlijk praktijkonderzoek opzetten en de resultaten delen via bijvoorbeeld excursies, praktijkdagen, events en bijeenkomsten.

Plaats DKA biedt een inspirerende ruimte en een veilige plek om hieraan invulling te kunnen geven.

Samenwerken aan de praktijk(en) van de toekomst

Verandering ontstaat door relaties tussen personen. Ontmoeting stimuleert de ontwikkeling en versterking van relaties. Avans Hogeschool, HAS green academy en Yuverta zijn regelmatig met studenten en docenten aanwezig op Plaats DKA. Vanuit iedere instelling zal een betrokken medewerker fungeren als contactpersoon van Plaats DKA, met als doel de genoemde programma's vorm te geven. De betreffende medewerkers stemmen regelmatig af op Plaats DKA en vormen gezamenlijk het startpunt van de samenwerking. Plaats DKA draagt zorg voor benodigde faciliteiten.

Wij geloven dat transitie over de praktijk verlopen. Op Plaats DKA staat de praktijk centraal en onderzoeken we de vragen die de praktijk ons stelt. We werken aan positieve impact op de voortgang van transitie. Op Plaats DKA maken we geen informatie (kennisdragers, artikelen) maar geïncorporeerde wijsheid op het meest praktische niveau. Zo maken we de stap van resultaatgerichte innovatie naar impact gedreven verandering.

Actiepunten

- We schrijven samen een position paper waarin we een raamwerk schetsen van onze doelen en waarin we de verschillende gezamenlijke activiteiten en onderzoekers plaatsen;

- We maken een overzicht van zaken die we nu al samen doen en hoe we daarop voort kunnen bouwen;
- We organiseren oloploepjes met docenten/studenten/lectoren/practoren om inhoudelijke invulling te geven;
- Praktische implementatie – wat vergt dit aan eventuele financiering, samen aanvragen van budget om dit mogelijk te maken (bijvoorbeeld via Kennispact, Groenpact of onderzoeksregelingen);
- We werken samen met Plaats DKA uit hoe we samen gebruik maken van de plek (organisatorisch, financieel en in gezamenlijkheid);
- Betrokken lectoren van Avans Hogeschool/HAS green academy/Yuverta
  - Avans Hogeschool: Godelieve Spaas, Lector Nieuwe Economie;
  - HAS green academy: Frederike Praasterink, Lector Future Food Systems;
  - Yuverta: Willem Jan van de Kamp, Practor Duurzaam Bodembeheer;
  - Steward CE Sprong (Avans Hogeschool en Fontys Hogescholen) en kwartiermaker Plaats DKA vanuit Avans Hogescholen: Lidwien Jacobs.